

DET DANSKE REGGIO EMILIA NETVÆRK

Bestyrelsen for Det Danske Reggio Emilia

Formand:

Karin Eskesen · Fælledvej 16 · 5000 Odense C
E-mail: kese@post3.tele.dk · tlf.: 66 13 57 95

Kasserer

Jørn Moestrup · Bredstedgade 15 · 5000 Odense C
E-mail: purts@mail.dk · tlf.: 66 11 06 66

Medlemmer:

Mitzi Tofte · Børnehaven Peder Lykkesvej 77 · 2300 København S
E-mail: Mitzi.Tofte@faf.kk.dk · tlf.: 32 58 87 43

Rita Willum · Fuglebakken 62 · 8900 Randers C
E-mail: rita.willum@randers.dk · mobil 20 68 77 50

Hanne Ohlsen · Vildrosevej 2 · 5700 Svendborg
E-mail: Heoh44@gmail.com · tlf.: 29 21 55 94

Willy Freese · Naffet 46 · 6100 Haderslev
E-mail: b.w.freese@mail.tele.dk · tlf.: 74 52 53 23

Niels Nielsen · Skovvang 12 · 7100 Vejle
E-mail: dyrbergnielsen@hotmail.com · tlf.: 75 83 12 10

Det Danske Reggio Emilia Netværks sekretariat
Fælledvej 16,
5000 Odense C
+45 66 13 57 95

Giro konto: 579 – 0077
E-mail: kese@post3.tele.dk
Hjemmeside: www.reggioemilia.dk
Redaktion: Karin Eskesen

ISSN 1903 – 4032

DET DANSKE REGGIO EMILIA NETVÆRKS NYHEDSBREV

REFLEKSIONER

NR. 10

SEPTEMBER 2014

STENPROJEKT - Et inklusions- og relations projekt i vuggestuen	4
ReMida mellem himmel og hav	12
ReMida mellem himmel og hav i Børnehuset Midgaard	14
Nærmiljø & inklusion	
Inklusion & nærmiljø	22
ODINSBROEN	28
750.000 kr. er med til at sikre ReMidas værksted for syge børn	32

DET DANSKE REGGIO EMILIA NETVÆRK

REFLEKSIONER NR. 10

i dette nummer af **ReFleksioner** beskæftiger vi os på forskellige måder med inklusion. Måske ikke hele tiden i en traditionel opfattelse. Men spørgsmålet er vel, hvad begrebet rummer, ordet betyder og hvad målet med at inkludere er.

I artiklen om vuggestuebørns optagethed af sten, handler inklusion for mig at se om at lytte til børnene og høre, hvad de tænker om tingene i deres omgivelser.

Men det handler jo ikke blot om at lytte, men også om at udfordre ved at se til, at børnene får mulighed for at tage næste skridt.

I artiklen "Mellem Himmel og Hav" ser man, hvorledes et tema kan bruges som middel, når man vil se til, at børn får nye muligheder for at acceptere hinanden på tværs af alder, udvikling og strategier.

Samtidig får børnene i dette projekt også en plads i byen.

I den tredje artikel vises eksempler på, hvordan børn kan involveres i en bys forandringer. Hvad skal der ifølge børn ske, hvis en by skal ændre sig eller hvor har vi brug for en bro og hvordan skal den se ud?

At lytte til hvad børn tænker om de forskellige aspekter, handler jo både om inklusion og demokrati.

Inklusion starter i det hverdagsliv, vi lever med hinanden, men har stor betydning for de senere muligheder for både at forstå og tage ansvar.

STENPROJEKT

Et inklusions- og relations projekt i vuggestuen

Side 4-11

REMIDA MELLEM HIMMEL OG HAV

Side 12-13

REMIDA MELLEM HIMMEL OG HAV I BØRNEHUSET MIDGAARD

side 14-21

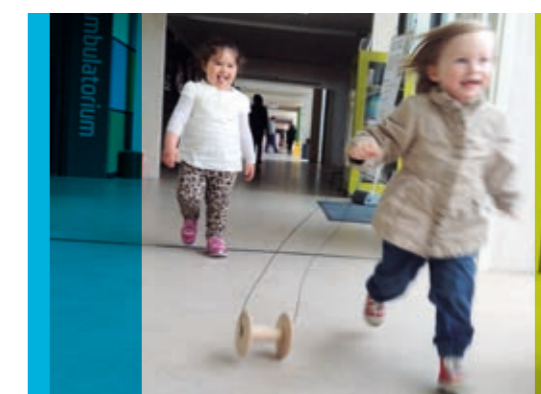
NÆRMILJØ & INKLUSION INKLUSION & NÆRMILJØ

Side 22-27

ODINSBROEN

Side 28-31

750.000 kr.
er med til
at sikre
ReMidas
værksted for
syge børn

Side 32-34

STENPROJEKT

Et inklusions- og relations projekt i vuggestuen

I FORSOMMEREN 2013 besluttede vi os for at lave et stenprojekt i vuggestuen. Selve ideen opstod ud fra flere iagttagelser af, at børnene var særligt fascinerede af sten. At samle eller kaste med dem, samt undersøge og røre ved dem. Hvorfor var sten så interessante, og kunne vi bruge denne interesse og fascination til at styrke børnenes indbyrdes relationer. Vi havde en formodning om, at arbejdet med en mindre gruppe af børn, i et for alle deltagende, meningsgivende projekt, gav os mulighed for at skabe nærvær, fordybelse og en følelse af fællesskab.

”DET ER EN NØD”,
SIGER MIKKEL.
”MIN FAR SKAL
TAGE DEN UD”

BARNET ER I FÆRD
MED AT SE SIG
SELV SOM EN DEL
AF EN STØRRE
SAMMENHÆNG

”På en tur i skoven finder vi nogle fine sten, men vi finder også nogle nødder. Nogle af nødderne rasler, når vi ryster dem. Det gør stenene ikke. Vi taler om, at der kan være nødder inden i nødderne. Mikkel finder en sten på størrelse med en nød. Det er en nød siger han. Tror du, det er en nød, spørger jeg. Ja, det er en nød, siger Mikkel, der er en nød inden i. Du tror, der er en nød inden i, siger jeg. Ja, siger Mikkel igen, Min far skal tage den ud. Mikkel er meget glad for sin ”nød” og vi aftaler, at Mikkel skal have den med hjem, så hans far kan hjælpe med at se, om der er en nød inden i. Mikkel får nødden/stenen med hjem og kommer tilbage med den næste dag og viser ”nødden” til mig. Nødden/stenen er i to dele, og Mikkel far har knækket den derhjemme.

Ik nogen nød i, siger Mikkel, Det er en sten. Ja, svarer jeg, det er en sten, der lignede en nød. Mikkel står med de to dele, og vi snakker lidt om, at det var en fin sten, og at vi kan gå på tur igen og se, om vi kan finde flere sten og måske også rigtige nødder.

Når man taler om inklusion i vuggestuen, så handler det i høj grad om, at det lille barn må have en tryk base, det kan opdage verden ud fra. At barnet føler sig set, hørt, anerkendt og føler, det hører til, og er en del af et fællesskab. De erkendelsesprocesser, der foregår i barnet, hænger meget sammen med, at det er i færd med, at se sig selv som en del af en større sammenhæng. Hvem er jeg, hvad kan jeg, hvem er jeg sammen med og ikke mindst, hvilke regler gælder der her, når vi er sammen. Hvordan kommer jeg ind i denne her leg, hvad er det, vi skal nu, og hvilken reaktion får jeg, når jeg gør sådan, eller sådan. At gruppen, som barnet befinder sig i, giver mulighed for nærvær og er meningsgivende, er essentielt for, om barnet føler sig inkluderet. Anerkendende, meningsgivende og understøttende relationer mellem pædagogen eller øvrige voksne i gruppen og barnet er vigtige faktorer, når barnet skal udvikle sine sociale og personlige kompetencer. Det, der sker mellem børnene, deres relationer, interaktioner og deres forskellige reaktioner på begivenheder og social kontakt, har betydning for harmonien og dynamikken i gruppen. Da vi valgte hvilke børn, der skulle være med i stenprojektet, var det ud fra flere iagttagelser af dels, hvem er fascinerede af sten, hvem har gode relationer til hinanden, hvem har ingen eller sporadiske relationer til hinanden og hvilken aldersgruppe kunne det være interessant at arbejde med i projektet.

Målene med projektet

1. At understøtte børnenes allerede eksisterende interesse og nysgerrighed i at lege med og undersøge sten
2. At styrke børnenes indbyrdes relationer og give mulighed for at skabe venskaber og værne om børnenes kompetencer til at give plads til hinanden og få øje på hinanden
3. At blive klogere på det enkelte barns tilgang og strategier i projektet
4. At skabe sammenhænge i barnets liv via narrative processe, og inddragelse af hjemmet
5. At have øje for inkluderende og ekskluderende faktorer

Vi kaste sten,
det ”spøjte
højt”
Oskar 2 år

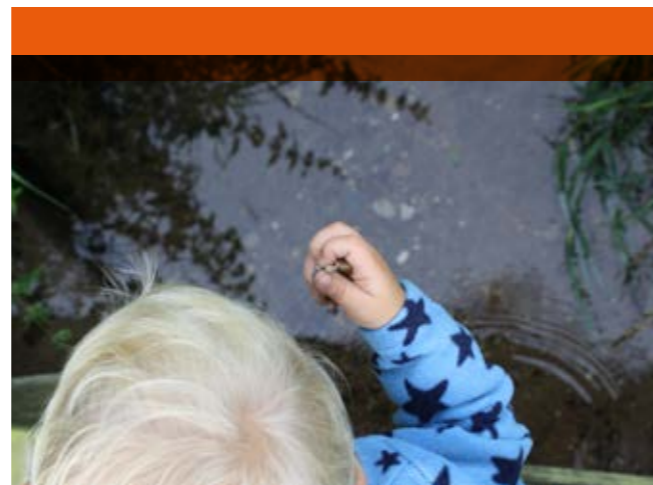

NÆRVÆRET I DEN LILLE GRUPPE VAR ET VIGTIGT ELEMENT

Vi valgte at arbejde med en gruppe på 8 børn, som vi havde mulighed for at mikse på forskellig vis. Dels for at skabe flere forskellige relationer mellem børnene og dels for at kunne ændre på dynamikken i gruppen. Vi kunne vælge at tage af sted to voksne med alle 8 børn, eller 1 voksen med en mindre gruppe. Sammensætningen var nogenlunde aldershomogen, og fordelingen af drenge og piger ligelig. Et vigtigt element var, at gruppen var tænkt som en kernegruppe, men at der sagtens kunne komme andre børn med, hvis dette blev aktuelt.

'BØRNENE HAVDE STOR GLÆDE AF AT MEDBRINGE STEN OG FOTOS'

For at skabe et narrativt rum og en sammenhæng mellem hjemmet og vuggestuen, spurgte vi forældrene, om de i sommerferien ville snakke med børnene om stenprojektet, samt samle nogle sten fra feriestedet, haven eller en gåtur. Et alternativ kunne være at fotografere børnene i færd med aktiviteter, der omhandlede sten. Det var en stor succes, og børnene havde megen glæde af at medbringe sten og fotos i vuggestuen. Det, at vi kunne dele nogle oplevelser med hinanden, kigge på billeder og sten som noget konkret at hænge oplevelserne op på, gjorde at vi følte, at der var en glæde og en form for

samhørighed, både mellem os og børnene, men også, som en sidegevinst, en glæde hos forældrene.

Martin kaster sten i åen. Det var vigtigt for børnene at der var et eller flere genkendelige momenter på turene. Det kunne eksempelvis være det, at vi tog spande med, som stenene kunne være i, eller det, at vi, når vi kom til åen, eller andre former for vand, så skulle der kastes eller plumpes med sten.

'VI FIK ØJE PÅ BØRNENES OMSORG FOR HINANDEN'

Der var flere ting, vi opdagede i forbindelse med projektet, men en af de vigtigste ting var, at vi fik øje på børnenes omsorg for hinanden. Hvordan de hver især kunne spotte, når nogen havde brug for hjælp, var uden for gruppen, kede af det, eller havde noget, de gerne ville vise de øvrige på turen. Der opstod ganske få uenigheder mellem børnene, men i stedet en høj grad af lyst til at samarbejde, holde i hånd, eller lege sammen både i, men også uden for projektet.

Der samarbejdes om at ligge små sten på den store sten.

På hjemvejen efter at have samlet sten, plumpet dem i åen og været en tur i granskoven, er Clara, Agnete og Freja sakket bagud. De kommer nu til den store sten, vi kiggede på tidligere. Kate spørger om de har lyst til at kigge på stenen igen. Clara har to små sten i hånden. "Dem ovenpå" siger hun og placerer stenene ovenpå den store sten. "Mig også" siger Agnete og finder sten i posen, vi har samlet dem i. Hun lægger små sten oven på stenen. "Yes" siger Freja, som står ved siden af. Clara og Agnete istemmer "Yes, yes, yes" "sådan" tilføjer Agnete. Freja ligger nogle sten ved siden af Clara og Agnetes sten. Det virker som om, hun er meget sirlig og meget bevidst om, hvor stenene bliver lagt, idet hun trykker hårdt med fingeren ovenpå den sten, hun placerer. "yes" siger hun og tilføjer "færdig" Freja tager en sten og prikker Clara og Agnete med den. Hun flytter stenen rundt på deres hoveder, imens hun siger en lille lyd. "Psst, psst, psst" Clara og Agnete kigger på Freja og griner lidt. "Så der", siger Freja og placerer nu flere sten rundt på den store sten. Agnete finder flere sten på stien og siger højt "OH YES, så nu kommer jeg 1 og 2. 2" Clara fortsætter hvor Agnete slap og tæller "1 og 2,3,4". Tiden er knap og Kate siger, de skal gå tilbage til vuggestuen. Agnete og Freja fejrer alle ste-

nene ned fra den store sten. "sådan, slut for i dag" siger Agnete og går ud på stien. Agnete, Freja og Clara tager hinanden i hånden og går med Kate op mod vuggestuen.

Fortællingen ovenfor siger en del om børnenes indbyrdes relationer, og om hvordan de forstår hinanden og griber det, der opstår her og nu. De fordyber sig og deler et nuværende øjeblik. For den, der står og betragter deres lille leg, kan det virke tilfældigt og meningsløst, men for pigerne er der ingen tvivl om, at det giver mening, og at de alle tre føler sig værdifulde i fællesskabet. Et af målene med stenprojektet var netop at give rum for den type oplevelser, og jeg ser det som vigtigt, at vi som pædagoger øver os i at få øje på og give tid til at tingene kan udfoldes. I situationen her kunne vi have valgt at skynde os tilbage i vuggestuen, da de øvrige i gruppen var gået i forvejen. Ved at stoppe op, være nysgerrig og se, hvad der sker, fik jeg muligheden for at observere børnenes tilgang til legen, deres sproglige formåen, deres forskellige roller og spejling i hinanden. Nyttig viden, der kan bruges til refleksion over det videre skridt i projektet, og give liv til fortællingen om det, vi har oplevet, når vi kommer hjem i institutionen

Uddrag fra log-bog om stenprojekt 20.6.13

...Allerede på stien uden for lågen fandt vi sten, der skulle undersøges, og det var lige ved at gå galt, da Noah kom for tæt på en stor flyvende sten, hvilket gav anledning til en snak om at passe på med at kaste med sten, og at vi kunne kaste, når vi kom til åen. I stedet fandt vi to spande frem fra rygsækken, hvori vi kunne samle alle de sten, vi fandt undervejs. Hurtigt blev spandene meget tunge af sten, og de var helt fyldte, da vi kom til bænken midt på bakken, hvor vi holdt en lille pause. Martin tog nogle sten fra spanden og begyndte at kaste dem ud over hegnet ned på marken. Hurtigt var de øvrige børn med på ideen. ...Vi fik øje på en stor bunke sten inde på bondemandens gårdsplads. Vi gik ind ad stien, og det var en stor motorisk udfordring at gå der, da stien var meget skrå og stejle. ...Martin fandt en sten, han kunne sidde på og en mindre sten, der kunne bruges som skammel. Hans viste evner som bjergbestiger og ville også hoppe ned fra en stor bunke sten. Dette spredte sig til de øvrige i gruppen. Freja tilbød sin hjælp, når der skulle hoppes, og fik hjælp af Clara, da hun selv skulle prøve at hoppe ned. ...Inden vi gik hjem puttede vi to store sten i rygsækken, så kunne de andre børn i vuggestuen se, hvad vi havde fundet.

27.06.- 13

...I dag er Rebekka med på turen, da Martin og Oskar holder fri. Hans er heller ikke kommet endnu. Inden turen spiser vi formiddagsmad sammen og snakker om, at vi skal på stentur og have spande med til at samle sten i. ...På stien undersøges stenene og nogle sidder fast og er svære at få fat på

med de små fingre, men snart er spandene fulde og tunge at bære på. Noah går forrest, han kommer til bænken, hvorpå han stiller spanden og begynder at kaste stenene en for en ud over skrænten. Rebekka kommer til, hun stiller sin spand ved siden af Noahs. Hun tager sten fra sin spand og putter over i Noahs spand, hvorefter Noah kaster dem ud over skrænten. Resten af gruppen kommer til og begynder at kaste sten ned af skrænten. Det går nu op for Rebekka, at hun ikke har flere sten i sin spand og derfor ikke kan kaste nogle ned ad skrænten. Hun forsøger at få sine sten tilbage fra Noah, men opgiver og finder i stedet flere på stien.

...Hjemme i vuggestuen er Hans kommet, og vi viser ham de sten, vi har fundet. Han studerer stenene nøje. Hans sidder længe og leger med stenene.

01.07.- 13

...Oskar har været på ferie i Tyrkiet. Vi snakker om, om han har fundet nogle sten dernede. Oskar siger ja og forældrene fortæller, han havde fundet en stor sten, som de desværre ikke kunne have med hjem, men de har taget billeder af både sten og Oskar.

03.07.- 13

...Hans leger med sten på stuen. Han kører dem i en traktor og forsøger at få dem op i frontlæsseren. ...Freja har en pose med sten med hjemmefra som vi kigger på. Hun er glad for at vise stenene frem. ...Hans og Xander leger med sten ved bordet. Vi har fundet en plade med huller i og ser hvilke sten, der kan komme gennem hullerne. Rebekka synes, det ser spændende ud og kommer for at være med. Agnete kommer også. Hun får den store sten med revner i, ...Børnehaven har samlet sten til os, og vi lægger dem i nogle baljer og vasker dem. Deltagende børn er Rebekka, Emma, Victoria, Christian

og Lærke. Ingen af disse børn er med i projektet, men det breder sig som ringe i vandet, når man kaster en sten !

06.08.- 13

...Agnete viser de sten, hun har fundet i ferien. Vi kigger på billederne fra ferien, hvor hun samler stenene. Stenene puttes i en lille kasse, så vi kan kigge på dem igen senere

07.08.- 13

...Den store bunke sten på bondens gårdsplads var der stadig, men nu var der vokset brændenælde og foran stenene.. Det var en stor motorisk udfordring at gå på de ujævne og kantede sten på gårdspladsen med små fødder i sandaler. ...Martin ville videre ned til åen, og begynder at gå, men bliver kaldt tilbage.... Han sætter sig på jorden væk fra Gruppen. Noah siger " jeg hente Martin. Noah går hen mod Martin og vender sig flere gange og siger "Henter lige, henter lige" Martin bliver glad, da Noah kommer, og han rejser sig op. Noah rækker hånden mod Martin. Clara får øje på, hvad der sker og tager nu Martins og sin egen spand og går hen til Noah og Martin, som hun rækker spanden til. Undervejs på turen var der adskillige stop, hvor børnene studerer hinandens sten i spandene, deler sten med hinanden og er gode til at give plads og rum til hinanden. ...Noah fandt ud af, at han kunne placere en masse små sten oven på en stor sten og derefter lade dem trille ned ad den store sten.

undervejs på stien lavede vi en lang række af sten på linje, eller små bunker af sten – måske er de der stadig, når vi kommer igen.

29.08.- 13

...Clara er faldet på stien og Agnete forsøger at hjælpe hende op. ...Vi undersøger den store sten og kravler op. Der er god udsigt fra stenen. Agnete, Freja og Clara placerer små sten på den store sten.

07.10.- 13

...Oskar, Rebekka og Hans har en lille diskussion om, hvis sten det er. Oskar mener bestemt stenene tilhører ham. Det er de andre slet ikke enige i. Til sidst enes de om at lægge stenene på den store sten.

20.11.- 13

...Lærke, Clara og Agnete prøver, om de kan vælte den store sten "Det kan man ikke" siger Hans "den er for stor" Jorden er frossen, så der var jordklumper, som var store og hårde som sten. Noah og Hans løfter de store knolde. Freja er optaget af at lægge sten på en sten, men det er svært med vanter på, Agnete har fundet en "Slap af sten" "Kom og se jeg slapper af", råber hun til de andre, som også skal prøve at ligge på "Slap af stenen". Hans og Agnete hjælper i fælleskab Lærke til rette, så hun ligger godt på stenen. (Læs eventuelt hele logbogen og se billeder fra forløbet i projektappen)

ALLE LÆREPLANSTEMAERNE I ET PROJEKT

Alle læreplanstemaerne var i spil i projektet. Det der her er vigtigt er ikke så meget at planlægge ud fra de enkelte temaer, men mere at få øje på, hvori børnenes lærings og erkendelsesprocesser opstår. At pædagogen må handle intentionelt ud fra dette og målsætte ud fra disse. Alsidig personlig kompetence, natur og naturfænomener, samt sociale kompetencer var de temaer, der springer i øjnene som det, der arbejdes mest med i projektet, men disse kan ikke, og skal ikke, stå alene. I forhold til de øvrige temaer var der også megen læring og udvikling i spil. eksempelvis sproglige kompetencer. Dialogen mellem børn og voksne, samt mellem børnene understøttes og styrkes gennem fortællinger fra turene, gennem at hjemmet inddrages og der

skabes en narrativ sammenhæng for barnet. Børnene øver sig i turtagning, både verbalt og kropsligt. Krop og bevægelse. Der hoppes op og ned af sten, bevægelse og ture i ujævnt terræn, gå på line, mærke med bare fødder. Den sanssemæssige oplevelse af at føle/ røre ved sten – krops koordinering, når sten skal kastes i vandet. Kulturelle udtryksformer og værdier. Børnene er med til at forme projektet og skabe en kultur omkring det, vi gør, når vi er af sted. De er med i formidlingsprocessen/dokumentation og om at være kreative i legen – opfinde lege.

FRA FASCINATION TIL FORDYBELSE - AT HAVE EN INTENTION...

Stenprojektet er et tydeligt eksempel på, at vores intension har båret frugt og bredt sig som ringe i vandet. Etablering af de små grupper, har skabt et inkluderende miljø med gode relationer og sociale kompetencer mellem børnene. Vi har en klar fornemmelse af, at de hver især har lært meget i projektet. Lige fra at kunne magte det, at løfte en tung spand med sten, til at turde hoppe ned fra, eller kravle op på en stor sten. At kunne give plads til at være flere om at gøre det samme, blive enige om, hvordan stenene skulle lægges m.m. Ofte var det noget, der bare skete, egentlig uden ord, men ud

af det blå, i takt med at de lærte hinanden bedre og bedre at kende. Vi har set, hvordan de støtter og hjælper hinanden, undervejs og efterfølgende. Vi har helt klart skabt nogle venskaber hos flere af børnene i gruppen. Venskaber, der betyder at de søger hinanden, efterspørger hinanden og leger med hinanden, Venskaber der startede med en fascination af det, den anden gjorde eller kunne, og nu giver mulighed for fordybelse i leg og ægte interesse for hinanden. Projektet er ikke slut, vi har en klar intension om, at det skal fortsætte...

At kunne iagttage verden fra toppen af en sten. At få lov til at stå der og skue ud over det hele, at kunne gøre det sammen med sine venner, må være en vidunderlig følelse, når man er 2 år. At de selvsamme venner lige har skubbet og mast og ihærdigt forsøgt at hjælpe en op på stenen gør jo bare, at man føler sig værdsat og som en del af noget større. Parat, ja, helt klart parat til at indtage den verden, der er derude ...

Af Karin Eskesen

REMIDA MELLEM HIMMEL OG HAV

ReMida Randers inviterede i foråret 2014 lokale skoler og dagtilbud til at designe en kube, hvor ReMida-materialer indgår.

**Titlen på temaet var: MELLEM HIMMEL OG HAV.
En titel der indbød til mange overvejelser og muligheder.**

**Deltagerne blev bedt om at tænke undervisningsplaner og læreplaner ind i temaet, som de ville arbejde med i kuberne.
Kuberne var et "træskelet", der målte 90x60x50 cm.**

Kuber udstillet på biblioteket

Projektet mandede ud i en udstilling på gaderne og i forretninger i Randers midtby.

ReMida Randers ønskede med projektet "ReMida Mellem Himmel og Hav" at sætte fokus på bæredygtighed, kreative og innovative læreprocesser i skoler og dagtilbud i Randers. ReMida har til formål at understøtte børn og unges læring gennem ovenstående processer. Alle byens dagtilbud og skoler er derfor inviteret til at deltage i projektet, hvor metaforen Mellem himmel og hav indrammes i en kube. Metaforen rummer muligheder for fortolkning og har derfor et stort kreativt potentiale. Kun fantasien sætter grænser for, hvad kuben kan rumme. Samtidig med at grupperne havde fokus på metaforen, var der også fokus på bæredygtighed, i det ReMida-materialer, som er undervisningsmidlerne i projektet, består af overskudsmaterialer fra virksomheder.

I alt deltog 92 børnegrupper fra skoler og dagtilbud i projektet, og alle havde deres eget bud på og fortolkning af, hvad der kunne foregå Mellem Himmel og Hav. Projektet blev igangsat med kursusdage for lærere og pædagoger på ReMida centeret. Børn, lærer og pædagoger arbejdede derefter med indholdet i deres kuber i den efterfølgende periode. For børnene var det godt at gense deres projekter udstillet i byen og på biblioteket og at opleve, at også andre kiggede på.

Det var en rigtig god oplevelse at besøge byen og opleve, hvordan man gennem dette projekt kunne synliggøre børnene og værdien af det pædagogiske arbejde. Det var som besøgende i byen godt at opleve, at byens forretningsdrivende, institutioner og skoler samarbejdede om projektet for på den måde at tage et fælles ansvar for fremtiden, og for at vise, at børn "kan" og tænker over tingene.

Kuberne i og uden for byens forretninger

Den har jeg været med til at lave...

ReMida mellem himmel og hav i Børnehuset Midgaard

OVERORDNEDE SAMMENHÆNGE

I institutionen Midgaard valgte vi at sige ja til at arbejde med temaet "MELLEM HIMMEL OG HAV" og udsmykke en af kuberne, som en del af vores pædagogiske arbejde og værdigrundlag. Eftersom overskriften lyder "Mellem Himmel og Hav" har vi haft frie hænder til at opfinde og fortolke temaet, og vi valgte at fokusere på 4 piger fra vores vuggestuegruppe, som indbyrdes havde nogle problemer med at acceptere hinanden. Pigerne var mellem 1.8 og 2.8 år.

Inden vi gik i gang med planlægning af projektet stillede vi os selv blandt andre følgende spørgsmål:

- Hvorfor vælge dette tema?
- Hvad er den pædagogiske tilgang?
- Hvilken rolle har pædagogen?
- Hvad ved vi om barnet/børnene, og hvad er vi nysgerrige på?
- Hvilke værdier er vigtige for læring og udvikling?
- Hvordan udnytter vi børns forskelligheder i det fællesskab, en vuggestuegruppe har? Hvordan kan vi følge og diskutere børnenes tanker, handlinger og læringsstrategier?
- Hvad ved børnene, hvilke spørgsmål stiller de - hvordan lærer børn?
- Hvordan er gruppens tilegnelse af viden? Hvordan kan vi "måle" hvilken læring barnet/børnene har tilegnet sig? Hvordan udfører vi det pædagogiske arbejde i praksis?

Gennem processen deler pædagoggruppen de opsamlede erfaringer, og reflekterer sammen over den pædagogiske praksis i forhold til teorierne.

INKLUSION

Vi havde igennem nogen tid iagttaget, at især en af de yngre piger på stuen blev ved med at opsøge de større piger, og at hun i sine vedvarende forsøg på at få kontakt gang på gang blev afvist. Dels var vores udfordring at guide den yngre pige til at forsøge at læse/forstå de store pigers reaktion, når de afviste hende, og dels ville vi hjælpe de store piger til at læse/forstå og inkludere den yngre pige i deres leg. Vi valgte at tage udgangspunkt i læreplanstemaerne: sprog, krop og bevidsthed, personlig udvikling og det sociale fællesskab med fokus på inkluderende fællesskab.

UNDERSØGELSESFASEN

Da kuben kom ind på stuen, besluttede vi at iagttage, hvordan pigerne undersøgte og nærmede sig den.

HVAD BRUGTE DE KUBEN TIL? HVILKE LEGE LEGEDE DE I KUBEN?

Kuben kunne bruges til mange ting; man kunne lege "Far, mor og børn" i den, man kunne bygge huler, lege konstruktionslege, man kunne bevæge sig i den på sjove måder, og meget mere... Pigerne brugte ofte udtrykket: "MIG MIG MIG!!!". Pigerne ønskede selv at være i fokus. De ældste piger kunne dog indimellem godt give plads til hinanden. Derimod blev den yngste pige på 1.8 år ofte afvist, og derfor ville hun efterhånden helst være alene i

Deltagere:

Nicoline 2,8 år · Rosa 2,5 år · Viola 2,5 år
Abigail 2,6 år · Mynte 1,8 år.

Projektansvarlig:

pædagogisk assistent Anni Agerbo Schou

kuben. Vi var opmærksomme på dette problem, og ønskede at ændre pigernes adfærd, så den yngste pige ikke fortsat blev afvist.

HVAD GJORDE VI?

Vi ville forsøge at skabe en positiv italesættelse af den yngre piges intentioner, og samtidig respektere de større pigers reaktioner. Som pædagogiske midler valgte vi, at alle pigerne skulle tegne, male sig selv, undersøge og forholde sig til de samme udfordringer, for derved at fremhæve nogle af deres egne og af den yngre piges kompetencer og gode initiativer. Dette valg betød at vi havde noget konkret at gå ud fra, når pigerne, for eksempel med udgangspunkt i en tegning, fortalte hinanden, hvad de synes kuben kunne bruges til. De store skulle

derved gerne få lyst til at hjælpe i de situationer, der krævede dette, og i andre situationer give plads og tid.

Vi - pædagogerne - besluttede efter undersøgelsesfasen, hvor pigerne havde givet udtryk for, at det var dem, der skulle være i kuben, at de kunne tegne nogle figurer, som symboliserede dem og det de tænkte. Ved hjælp af denne proces ønskede vi, at de blev mere bevidste om, hvordan de hver især tænkte, samt hvordan de så sig selv og hinanden. Vi opdagede, at når vi støttede pigernes leg, så kunne den yngste pige godt indgå i legen. Hun accepterede de ældste piger og de hende. Denne proces ville vi gerne støtte, så pigerne fik redskaber til selv at forvalte deres samvær.

MÅL

Målet var, at pigerne skulle få større bevidsthed om sig selv og hinanden. Børnene tegnede en tegning af sig selv i fuld størrelse. Ved at arbejde med en tegning af sig selv og egen krop, håbede vi at skabe en dialog mellem pigerne og en bevidsthed både hos det enkelte barn og i gruppen, der kunne skabe en bedre forståelse mellem dem.

Vores påstand var:

- At det at tegne og male sig selv giver mulighed for at udtrykke sig på endnu flere måder, end man i forvejen kunne.

- At når man ønsker at skabe et inkluderende læringsmiljø for disse aldersgrupper, er det vigtigt at tage udgangspunkt i noget konkret.

Nøgleord i processen var på dette tidspunkt:

forståelse af egen identitet, sociale kompetencer, krop og bevægelse, inklusion.

Valg af midler:

spejle
tegnepapir
farver

Vi brugte spejle så pigerne kunne se sig selv, hvis de havde brug for det, når de skulle tegne sig selv. At spejle sig var spændende, og det var ind i mellem svært at vente på at få plads.

Men man kunne også bruge ventetiden til at se på hinanden, og på den måde bruge hinanden til at finde svar og løsninger.

Ved at fortælle om sig selv opdagede pigerne, at de andre lyttede og gav plads, især hvis man selv lyttede og gav plads.

I løbet af projektet blev andre nøgleord væsentlige for processen; herunder bla.: sprog, forskellighed og kulturelle udtryksformer.

DOKUMENTATIONEN – GIVES TILBAGE TIL BØRNE

For at understøtte børnenes opdagelsesrejser/læreprocesser gav vi løbende dokumentationen af deres initiativer tilbage til dem i fælles samtaler. Fotografier og tegninger blev midler i denne del af processen. Når børnene selv skulle sætte ord på fotografier og tegninger, betød det, at børnene fik lejlighed til at bruge sproget. Samtidig betød det også, at pigerne opdagede, at de på nogle områder var ens og på andre forskellige. At give dokumentationen tilbage til børnene hjalp dem, både når de skulle huske og tydeliggøre det, de var optaget af. På et tidspunkt i forløbet taler vi med pigerne om, at vi kan tegne en dukke som skal bo i kuben. Dette forslag blev accepteret. Spørgsmålene om, hvad man har brug for, når man er en dukke, der skal bo i en kube, blev pigernes næste udfordring. Især kroppen var vigtig for børnene. Hvor skulle dukkens øjne, navle og ører placeres? Der var brug for bleer og pigerne var meget optagede af at give dukken ble på. Pigerne diskuterede desuden, hvilket tøj dukken skulle have på. Da pigerne var tilfredse med udstyret, begyndte de at sammenligne sig selv med dukken. Dukkan blev en del af pigernes proces, og deres samtaler kunne for eksempel handle om følgende:

Hvem lignede dukken mest?

Hvad skulle den lave i kuben?

Hvem havde samme størrelse som dukken?

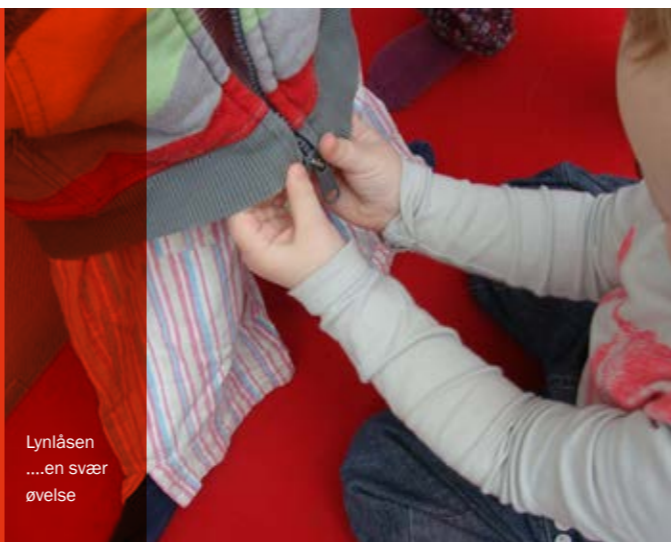
Efter at have sammenlignet, snakket om og målt sig selv og hinanden, blev pigerne enige om at Mynte, som var det yngste barn i gruppen, havde mest lighed med dukken. Pigerne var enige i denne konklusion, og det betød samtidig, at Mynte fik en accept af gruppen, og at hun fik lettere ved at indgå i gruppen.

Ved hjælp af spejle, mindre arbejdstegninger og samtaler tegnede pigerne, hvor deres øjne, mund og næse sidder. Derefter tegnede de dem ind i den store figur.

Dukken får ble og bukser på.

Lynlåsen
....en svær
øvelse

Det er næsten
som at få en
ny ven

Legen med dukken skabte forståelse mellem pigerne. De hjælper nu hinanden, når dukken skal have ble på, eller hvis lynlåsen er genstridig.

DE ANDRE BØRN I GRUPPEN

Pigerne fortalte også de andre børn i deres gruppe om deres egne oplevelser i kuben. Børnene i gruppen er, med en enkelt undtagelse, meget optagede

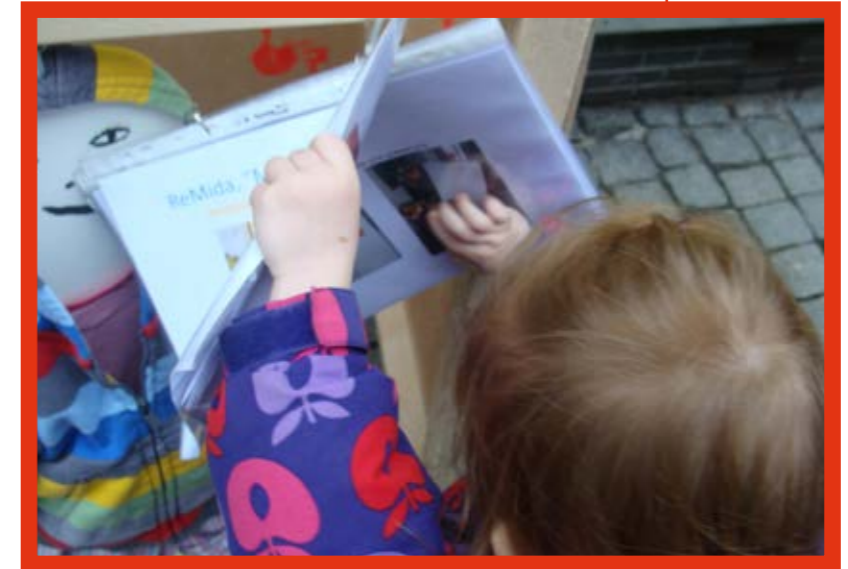
af pigernes fortælling om kuben, og de legede efterfølgende i kuben og med dukken Mynte. Den dreng, der tilsyneladende i første omgang synes at være afvisende, iagttog længe vennernes leg med kuben og dens indhold. Men først da han er alene på stuen med en voksen, tager han mod til sig og rører forsigtigt ved dukken og de andre ting i kuben.

Da er kuben færdig og gjort beboelig for dukken Mynte, fortæller pigerne de andre børn på stuen om dukken Mynte og kuben.

Det var tydeligt at drengen ikke havde arbejdet i projektet, og at dukken var fremmed for ham. Men han tog mod til sig og fik den nødvendige tid til at forstå det, han havde set og hørt i et tempo, der passede ham.

EVALUERING AF PROJEKTET

Vi oplever, at pigernes tone overfor hinanden er blevet mildere. Vi ser de store piger være mere kærlige overfor den yngre pige. Vi ser, at pigerne ofte står ved spejlet og studerer sig selv og hinanden. Vi oplever en bedre dialog mellem pigerne. Vi oplever oftere, at pigerne spørger, om de må tegne, male mm. Nøgleordene skærpede vores opmærksomhed, og vi kunne se, at børnenes mestring/egen forståelse hele tiden udvidede deres kompetenceområder.

Generelt har projektet for børnene betydet, at de har fået en bedre forståelse af, og et bedre kendskab til, både hinanden og sig selv. Legen med dukken har også betydet, at Midgaards strikkede dukker, der er i børnestørrelse, oftere indgår i børnenes rollelege.

Dukkerne bliver klædt på, får rene bleer, kommer på toilet, er syge og får mad. De største piger er blevet mere omsorgsfulde over for de yngre. Eksempelvis er Viola meget opmærksom og parat til at trøste og hjælpe dem, hvis der er brug for det.

Kuben med dukken Mynte blev også udstillet i byen.

Som afslutning på projektet gik gruppen en tur til byen, hvor deres kube var udstillet sammen med alle de andre kuber lavet af børn i Randers.

...Og det var spændende at se projektet udstillet i byen, så andre kunne møde dukken Mynte.

NÆRMILJØ & INKLUSION

Af Karin Eskesen

INKLUSION & NÆRMILJØ

ReMida Center Odense modtager hvert år mange invitationer til at deltage i arrangementer uden for huset. Vi siger nogen gange ja til disse opfordringer, fordi vi gerne vil vise, hvad børn kan.

Vi er overbeviste om, at de anderledes undervisningsmidler, som er overskudsmaterialer doneret af virksomheder, giver børnene nye muligheder for at finde svar på ting, de tumler med, og at materialerne kalder på deres kreativitet, opfindsomhed og fortællinger, samtidig med at børnene finder frem til mulige løsninger og at vi tænker bæredygtighed.

I en tid med mange forandringer er det også vigtigt at turde forandringer. Samtidig med at bæredygtighed handler om miljøet, ressourceforbrug, handler det også om at finde frem til undervisningsmidler, der ikke forventer et bestemt svar, men giver mulighed for at finde ud af, at ting kan løses og besvares på flere måder og med utraditionelle midler.

Fremtiden kommer af sig selv, men det gør fremskridtet ikke. (Poul Henningsen)

Fremtiden indebærer forandringer og mange udfordringer og måden, hvorpå vi accepterer disse har betydning for os alle.

Når politikere støtter ReMida centrene forskellige steder i landet samtidig med, at mange virksomheder giver os deres overskudsmaterialer, tager vi et fælles ansvar for fremtiden. Og det er vel et rigtigt godt budskab at sende til børnene.

En robot på besøg. Robotter havde en stor plads, når børn skulle forestille sig fremtiden i deres by.

BØRNS TANKER OG TANKER OM BØRN

Ved at deltage i disse forskellige projekter, er det et mål at vise, at børnene tilegner sig viden på mange måder, og at det er vigtigt at give dem mulighed for at udtrykke sig om det, de tænker, ved eller undrer sig over, samt synliggøre det, børn kan eller gerne vil kunne give svar på og forslag til.

Fra fødslen oplever og lever børn i en verden af begivenheder, sammenhænge og ændringer, som er vigtige elementer i vores hverdag, og som påvirker os alle. Og gang på gang forbavses jeg over, hvor gode børn er til at tage imod ændringer og dertil selv reflektere over dem, når de får muligheder for det.

Børnene er fra en tidlig alder i stand til at genkende ændringer og at indgå i en dialog med deres omgivelser. De undersøger tingenes egenskaber og særheder, og de forsøger at afprøve hypoteser om de muligheder ting har, og de opdager hurtigt, at forandringer kan afstedkomme nye krav.

At mestre forandringer handler for mange børn om at forstå det, der sker og retten til at få indflydelse på det. At mestre stiller også krav til børn, og derfor er det vigtigt ikke bare at løse de problemer, børn møder undervejs, men at udfordre børn både med spørgsmål til det, de tænker og til materialer og redskaber. Og ikke mindst er det vigtigt at lytte til børnenes overvejelser, samt give tid og være opmærksomme på det, der er børnenes tid, dvs. den virkelighed, der er børnenes.

Jeg blev under skriveriet af denne artikel ringet op af en institutionsleder, som bor i et område, hvor børnene i børnehaven bliver transporteret til børnehaven i bil. Mange af disse børn kender ikke en bus, så da en af pædagogerne forleden talte om en bustur, var det fuldstændigt fremmed land for børnene. Børnenes erfaringer og virkelhedsbilleder er andre end voksnes. Derfor er det vigtigt for det pædagogiske arbejde, at vi hele tiden er opmærksomme på de samfundsmæssige forandringer, der foregår, når vi tilrettelægger arbejdet med børnene. En flok vuggestuebørn satte nogle stole på rad og række foran en reol. "Kører I bus?" spurgte pædagogen. "Nej" svarede børnene: "Vi ser fjernsyn". "Hvad ser I?" spurgte pædagogen. "Vi ser fodbold". En af drengene lod som om han samlede noget op, hvorefter han gav det til de andre børn. Pædagogen spurgte ham, hvad han lavede. "Jeg laver mad". Og på videoen som pædagogen medbragte af situationen, ser man, at de andre børn lader som om, de spiser maden. At maden spises mens familien ser fjernsyn, er et muligt billede af en virkelighed, der indgår i børnenes leg.

HVAD TÆNKER BØRN OM DERES BY?

De forslag og sammenhænge, børn tilbydes, er forskellige, og det er interessant at prøve at forstå de overvejelser, børn gør sig, også når det gælder fremtiden i deres by. Børn erkender og bliver tidligt bevidste om deres egen identitet og dermed deres egne drømme om fremtiden. Børn er også opmærksomme på, at deres egne synspunkter kan afvige fra deres venners, fordi børn hurtigt bemærker de detaljer, der adskiller dem fra andre.

I første halvdel af året oplevede vi gennem deltagelse i forskellige arrangementer både i ReMida Center Odenses lokaler og i arrangementer forskellige steder i byen igen og igen, hvor mange tanker børn gør sig om det, der sker i deres omgivelser. Børnene svarer og fortæller beredvilligt om det, de tænker på, og de er parate til at forholde sig til selv store spørgsmål. Børn kan mærke når vi forventer noget af dem, at vi tror, de kan noget og ved noget, og at vi vil dem noget.

Børnene, vi mødte, havde ofte ideer, som de havde let ved at omsætte til konkrete forslag, når de så materialerne, vi tilbød dem i ReMida-sammenhænge.

I løbet af foråret deltog vi, udover de daglige tilbud i ReMida Centret, i følgende arrangementer andre steder i byen:

- Havnekulturfestivalen
- Lancering af Odense Kommunes affaldsplan
- Indvielse af Odinsbroen
- I august deltog vi i opstarten af det nye skoleår og skolereformen i en tre dages lærerkonference for Odenses 2000 lærere og pædagoger
- vi deltog i H.C. Andersen Festivalen, hvor vi flyttede ReMida ind til bymidten og skal lave eventyr med børnegrupper i 5 dage

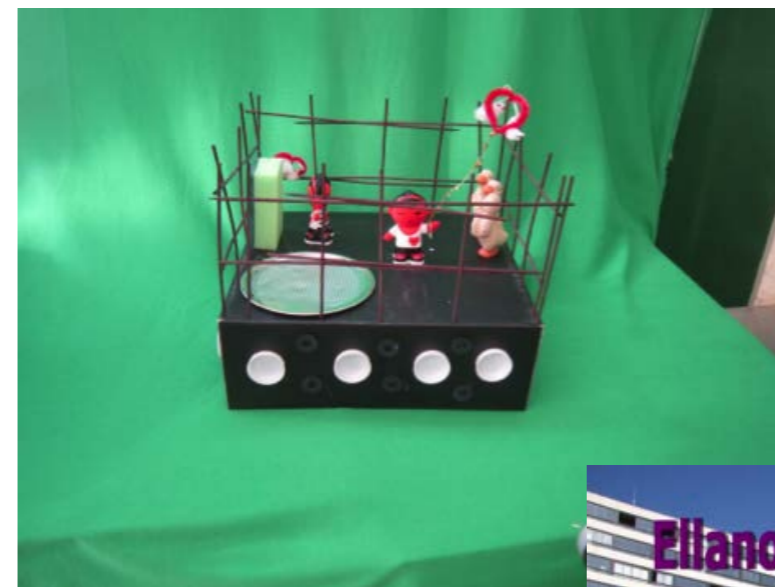
FRA EN STOR DANSK BY TIL EN DANSK STORBY

På Havnekulturfestivalen spurgte vi børnene: "Hvis nu Odense skulle være en dansk Storby, hvad synes du så, der mangler i byen, eller hvad skulle vi også kunne i vores by?"

Dette projekt kom i stand i et samarbejde med Bystrategisk udvalg i Odense kommune, og vi var enige om, at det var vigtigt, når man skal se fremad, at få børnenes bud på byen, hvis Odense skulle blive en Dansk Storby.

I de tre dage, Havnekulturfestivalen varede, blev der arbejdet med at omsætte de mange tanker, som et sådan spørgsmål kunne give anledning til. ReMida havde til huse i et telt, som var tætpakket med mennesker, og selvom der foregik mange andre ting på Festivalen, så blev der arbejdet længe og koncentreret for at besvare dette spørgsmål.

Vores telt på havnen var fuld af børn, ofte ledsaget af forældre. De sad timevis og bearbejdede de, forslag, der i deres opfattelse gav mening og var ønskeligt, når man skulle se fremad. Hånden, hovedet og midlerne befordrede hinanden. Når jeg tænker på, hvor ofte vi hører, at børn er utålmodige og ikke kan koncentrere sig, synes jeg, at forårets oplevelser må føre til overvejelser over, hvad vi forventer af børn, hvilke spørgsmål vi stiller børn, hvordan vi stiller dem, hvilke svarmuligheder vi forventer, og

En legeplads under opbygning.

en legeplads ønskes placeret i bomiljøet.

Drengene har bygget et rumfartøj, en rumstation, et rumkøretøj, som senere blev placeret i et grønt område i deres boligkvarter.

Kaya

Pejleudstyr, mente Kaya, ville blive en almindelig del af vores fremtid.

hvilke omgivelser og materialer de tilbydes. Børnenes tanker om og forslag til byen var mange og omfattede såvel sociale begivenheder som bryllupper, rejser, legesteder, fødselsdage og besøg i zoo. Den nye virtuelle verden i form af robotter, indgik mange steder i børnenes forslag, når byen og bybilledet skulle møde fremtiden og udvikles. Materialerne lå fremme, limpistolerne var varme. Vi

Holger

Robotter hører med til fremtiden og Holgers robot er placeret foran Odense Rådhus

En robot i et grønt område

havde fotograferet forskellige lokaliteter i byen og hængt billederne op i teltet. Vi tænkte, billederne kunne være en inspiration. Det viste sig hurtigt, at børnene ofte udvalgte lokale områder, de kendte, og som de mente kunne både forbedres eller udvikles.

Vi havde udviklet ideen sammen med Byplan strategisk Stab i Odense Kommune, der som deres udfordring arbejdede med metaforen "Fra en stor Dansk by til en Dansk Storby". Temaet og emnet er jo relevant for fremtidens borgere, og de har bestemt gjort sig mange forestillinger om fremtiden, når man spørger dem. Udover dette var formålet med at bruge billederne som inspiration, at børnene kunne få deres fremtidsdrøm manipuleret ind i de omgivelser, de ønskede at påvirke.

Børnene brugte i høj grad vore billeder fra byen. Når børnene var færdige med de forskellige forslag til udbygning og forbedring af byen, blev husene, robotterne eller rumstationen manipuleret ind i de omgivelser, børnene havde taget udgangspunkt i.

Da Brudeparret er i det rette udstyr, laver Martha en brudekaret. Den skal være af sølv, og gaffatape bliver brugt til at forsøve kareten.

så de på den måde kunne fortælle, hvor de gerne så forandringer og muligheder, hvis byen skulle ændre sig og blive til en DANSK STORBY i stedet for en stor dansk by.

I en STORBY skal man kunne gifte sig. Martha arbejdede længe med sin fortælling om et bryllup. Brudeparret blev udstyret med den rigtige påklædning. Brudgommen fik høj hat og bruden et flot slør. Da kareten er tilfredsstillende pyntet og udstyret, placeres brudeparret i kareten, og det er så spændende at finde ud af, hvor vielsen skal foregå. Også det havde Martha planlagt, samt vejen, som kareten skulle køre. Det narrative - fortællingen - bliver til undervejs, og hænderne samt materialerne har deres andel i udviklingen af historien.

Børnenes mange forslag til Odense som en DANSK STORBY blev præsenteret som en billedcollage uden for ReMidateltet, efterhånden som deres forslag til byfornyelse var færdige. Derudover fik børnene et billede af deres forslag med hjem.

Martha

Placeringen af et mødested for dyr og mennesker i Vollsmose planlægges sammen med Severin.

ODINSBROEN

Et af forårets andre store begivenheder i Odense var indvielsen af Odinsbroen, en bro, der skal afhjælpe trafikproblemer i bymidten. Børnene blev inviteret til at udforme deres forslag til broer, og hvor de kunne tænke sig en bro eller mente, der manglede en bro. Igen var energien stor i vores ReMida telt. Vi havde 100 m² til rådighed, men på grund af den store interesse, rakte pladsen ikke, så vi måtte stille flere arbejdsborde op uden for teltet.

Vi spurgte børnene om følgende:
Hvordan kunne Odinsbroen også have set ud?
Er der brug for broer andre steder i byen?

Har du et forslag?

Det er opløftende, at børn har lyst til at byde ind, når nogen spørger dem om deres meninger. Man kan vel tale om, at sådanne spørgsmål fremmer interessen og forståelsen, og at børnene dermed oplever, at de påtager sig et medansvar. Det demokratiske perspektiv skal man ikke underkende. Igen

blev projektet til i samarbejde med By- og kulturforvaltningen, som havde ansvaret for brobygningen. Broerne udviklede sig hele tiden, samtidig med at fortællinger om, hvad broer kunne bruges til udviklede sig. Børnene holdt også øje med hinanden, og derfor så vi ofte, at en detalje, som et barn havde udviklet, inspirerede en anden. Broerne blev beundret, vurderet og diskuteret af to ingeniører og en medarbejder fra kunstmuseet Brandts.

Mange af børnene var opmærksomme på, at deres broer blev vurderet af erfarne repræsentanter for brobyggeriet. Men også mange andre forbigående beundrede og kommenterede med stor respekt det arbejde, børnene havde lagt i deres forskellige forslag til broer.

Børnene mestrede save, hamre, limpistoler, sakse og knive. Alt sammen nyttige redskaber, når man skulle omforme ReMidamaterialerne til broer eller robotter.

Odinsbroen

Odinsbroen

En fantastisk oplevelse var det også at se, hvordan børnene nød at bruge vores forskellige værktøjer.

Broerne blev udstillet, så alle kunne beundre kreativiteten og ingeniørarbejdet, som børnene havde lagt i arbejdet.

Nogle af broerne blev præsenteret på scenen - også det vækker glæde.

På rejser møder man broer, så også det internationale perspektiv blev en del af de mange fortællinger om broer. Erfaringer fra rejser og dermed andre kulturer indgik som inspiration i brobyggeriet.

Af Karin Eskesen

750.000 kr. er med til at sikre ReMidas værksted for syge børn

ReMida Center Odenses projekt "Skrot er godt for syge børn" har nu fået sin hidtil største bevilling fra TrygFonden.

Med 750.000 kr. i ryggen kan skrotværkstedet for børn og unge, der er indlagte og/eller i ambulant behandling på H.C. Andersens Børnehospital, etableres som et hverdagstilbud de næste to år og dermed holde åbent til glæde for de indlagte børn og deres familier.

Værkstedet er opstået i et samarbejde mellem ReMida Center Odense, og Tryllebjerg på H.C. Andersen børnehospital.

TrygFonden har tidligere støttet projektet med 145.000 kr.

ReMidaværkstedet har tilknyttet en kunstpædagog. De indledende erfaringer fra projektet har været meget positive. Med TrygFondens nye donation kan ReMida Center Odense og H.C. Andersen Børnehospital derfor nu gå et skridt videre og integrere et uddannelsesstilbud til det ansatte personale på Børnehospitalet. Dette undervisningstilbud vil i store træk få samme indhold som Det Danske Reggio Emilia Netværks kursus Pædagogik og ReMida.

Værkstedet har vist sig at være et godt tilbud til både børn i ambulant behandling og de indlagte børn. Børnene får for en stund tankerne væk fra alt det ubehagelige, alvorlige og triste, som mange børn oplever, når de er indlagt eller i behandling på et hospital. Med det nye tiltag arbejder børnehospitalet på at udvide de traditionelle faggrænser og koble det bedste fra to verdener. Det skal ikke være sådan, at pædagogerne leger med børnene, mens læger og sygeplejerskerne giver medicin. Med udgangspunkt i ReMidaværkstedet vil vi gerne styrke alle faggrupper i at understøtte børnene i at være børn. "Med den tilgang får vi raskere og gladere børn, der hurtigere lærer at leve med deres sygdom", siger oversygeplejerske Lone Møller. Det er TrygFondens regionale råd i Syddanmark, der står bag donationen, som er et led i TrygFondens samlede arbejde med at øge trivsel og tryghed for syge børn i Danmark.

ReMida Center Odenses projekt

”SKROT ER GODT FOR SYGE BØRN”

LITTERATURLISTE

ReFleksioner fra et udviklingsprojekt i vuggestuer

Redaktion Hanne Ohlsen og Karin Eskesen Kr. 220,-

Samtaler med Loris Malaguzzi

Jørn Moestrup og Karin Eskesen Kr. 110,-

Parken er...

oversat af Karin Eskesen Kr. 110,-

Sko og metermål

oversat af Karin Eskesen Kr. 110,-

Teater Curtain

engelsk Kr. 250,-

Children, spaces and relations

..... Kr. 280,-

Reggio Emilia og de hundrede sprog” af Karin Wallin

oversat af Karin Eskesen Kr. 240,-

”D” ligner Robin Hoods flitsbue af Anna Barsotti

oversat af Karin Eskesen Kr. 168,-

Børn i Europa – særnummer om Reggio Emilia

..... Kr. 75,-

Reggio Tutta: En guide til byen fra børnene engelsk

..... Kr. 240,-

ReMida fortællinger fra et udviklingsprojekt

..... Kr. 150,-

The Etics in Loris Malaguzzis Philosphy af Alfredo Hoyuelos

engelsk Kr. 220,-

Nyhedsbrevet ReFleksioner

pr. stk. Kr. 75,-

Bøgerne kan bestilles hos DDREN's sekretariat ekskl. forsendelse